

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญ และปัญหา

ไก่พื้นเมืองเป็นสัตว์เลี้ยงคู่กับเกษตรกรไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นอาหารโปรตีนในครัวเรือนเป็นหลัก หรือจำหน่ายในพื้นที่ และบางครั้งใช้สำหรับพิธีกรรมต่างๆ ของแต่ละชนเผ่าบนพื้นที่สูง และปัจจุบันมีความนิยมในการรับประทานไก่พื้นเมืองมากกว่าไก่เนื้อตามท้องตลาด เนื่องจากเนื้อแน่น รสชาติอร่อย มีความต้องการของตลาดสูง ถึงจะมีข้อจำกัดการเลี้ยงในเรื่องของการเจริญเติบโตที่ต่ำ ผลิตได้ปริมาณน้อย เพราะแต่ละบ้านเลี้ยงประมาณ 5-10 ตัวต่อครัวเรือน แต่ไก่พื้นเมืองมีความทนทานต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงบนพื้นที่สูงได้ดี ทนทานต่อโรค และสัตว์รบกวนอื่นๆ ได้ดีกว่าไก่เนื้อ สามารถฟักไข่เองได้ เลี้ยงลูกได้ดี จนทำให้สามารถสืบทอดแพร่พันธุ์ได้จนถึงทุกวันนี้ แต่ไก่พื้นเมืองมีความหลากหลายของสายพันธุ์ มีการเจริญเติบโตที่ต่างกันตามสภาพของพื้นที่เลี้ยง และเกษตรกรของชุมชนบนพื้นที่สูงมีการเลี้ยงกันค่อนข้างมาก ซึ่งแต่ละท้องถิ่นมีไก่พื้นเมืองประจำถิ่นของตัวเอง แต่เป็นการเลี้ยงแบบปล่อยหรือเลี้ยงหลังบ้านทำให้อัตราการสูญเสียค่อนข้างมาก รวมถึงมีการนำไก่พื้นเมืองต่างถิ่นเข้ามาเลี้ยงและให้ผสมพันธุ์กันเองแบบธรรมชาติ จึงส่งผลให้สายพันธุ์ดั้งเดิมค่อยๆ หายไป แต่จะมีสายพันธุ์ลูกผสมมากขึ้น

การศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพไก่พื้นเมือง เป็นการศึกษาที่สามารถใช้ทำการประเมินสถานะภาพของไก่ และสามารถประกอบทางด้านการอนุรักษ์ชนิดพันธุ์โดยการจำกัดการค้า และการเลี้ยงเพิ่มจำนวนประชากร (stock enhancement) แล้วปล่อยคืนสู่ธรรมชาติหรือส่งเสริมการเลี้ยงเป็นอาชีพเสริม เนื่องจากความแตกต่างของฝูงไก่ ภูมิประเทศ วิธีการผสม คัดเลือก และปรับปรุงพันธุ์ทำให้เกิดความหลากหลายของสีขน ซึ่งใช้จำแนกพันธุ์ไก่พื้นเมือง ดังที่โครงการวิจัยความหลากหลายทางชีวภาพด้านปศุสัตว์ (2546) ได้จำแนกสีของไก่พื้นเมืองไทยเป็น 9 ประเภท ได้แก่ สีเหลือง สีประดู่ สีเขียว สีเทา สีเลา สีทองแดง สีดำ สีลาย สีเหลือง และได้รวบรวมลักษณะมาตรฐานไก่พื้นเมืองไทยได้ 12 สายพันธุ์ ได้แก่ ไก่เหลืองหางขาว ไก่พระนเรศวร ไก่ประดู่หางดำ ไก่ประดู่เลาหางขาว ไก่เขียวเลาหางขาว ไก่เขียวหางดำ ไก่เทาหางขาว ไก่ทองแดงหางดำ ไก่นกแดง ไก่นกกด ไก่ลายหางขาว และไก่ซี นอกจากนี้ไก่พื้นเมืองเป็นสัตว์เอกลักษณ์ประจำถิ่นหลายพื้นที่ในประเทศไทย เช่น เหลืองหางขาว (พิษณุโลก) ประดู่หางดำ (สุโขทัย) แสมดำ (พิจิตร) เขียวหางดำ (อุดรดิตถ์และฉะเชิงเทรา) เทาหางขาว (ตาก) ดำ (แพร่) แดง (อุดรธานี) เป็นต้น (ปรีชา, 2558)

ดังนั้นการศึกษานิตพันธุ์ของไก่พื้นเมืองในครั้งนี้จึงจะเป็นประโยชน์ต่อการทราบถึงสถานะภาพ การกระจายตัวตามพื้นที่สูง ภายใต้มูลนิธิการลวงและโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบ

โครงการหลวงซึ่งจะใช้เป็นประโยชน์ในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองให้มีศักยภาพต่อการส่งเสริมให้เกษตรกรในท้องถิ่นได้เลี้ยงเพื่อเป็นแหล่งอาหารโปรตีน และเป็นการอนุรักษ์พันธุ์ไก่พื้นเมืองประจำถิ่นบนพื้นที่สูงของไทยอีกด้วย

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อรวบรวมและคัดเลือกพันธุ์ไก่พื้นเมืองบนพื้นที่สูงที่มีศักยภาพในการส่งเสริมเกษตรกร

